

**Studie-
program**

**NORSKDIDAKTIKK
To-årig profesjonsmasterprogram**

Kode:

LTMAGNO

Studiepoeng:

120

Vedtatt:

Vedtatt av Høgskolestyret i møte 12. november 2003 (sak 095/2003, med senere revidering av avdelingsstyret i møte 20 april 2005 (sak A 13/05)

Studieplanens inndeling:

1. Bakgrunn
2. Perspektiv og målsetting
3. Mål for studiet
4. Opptakskrav
5. Innhold
6. Arbeidsformer
7. Organisering
8. Internasjonalisering og individuell fordypning
9. Vurdering
10. Sentrale kunnskapskilder

1. Bakgrunn

Gode kunnskaper i eget morsmål er grunnleggende for å kunne fungere i et demokratisk samfunn. Det er derfor viktig at skolen i Norge har ressurspersoner i norsk som kan fungere både som inspiratorer overfor kollegaer og som kunnskapskilder i skolene rundt om i landet. Slike ressurspersoner vil også være en viktig forutsetning for å kunne snu den negative utviklingen de siste årene med manglende interesse for å velge norsk i høyere utdanning. Myndighetene har innsett at det må gjøres noe med den mangelfulle kompetansen blant lærere som underviser i faget. Utvikling av nettbaserte videreutdanninger og en spesiell stipendordning for lærere som tar videreutdanning er to slike tiltak. Men det er også nødvendig med en mer spisset satsing mot å utdanne ressurspersoner.

Mastergradsutdanningen som er beskrevet i denne studieplanen, tar nettopp opp denne utfordringen. Utdanningen har tre overordnede målsettinger:

- å utdanne praktiserende norsklærere som ressurspersoner for grunnskolen
- gjennom praksistilknytning og forskning i praksisfeltet å bidra til større interesse for og kunnskap om faglig utvikling innenfor faget norsk i grunnskolen
- å etablere og videreutvikle faglige nettverk for kunnskapsutvikling og kompetanseheving innenfor fagdidaktikk i norsk nasjonalt, med kontakt med internasjonal forskning

Primærmålet for masterstudiet er altså ikke å rekruttere studenter til doktorgradsstudier. Opplegget vil ha nivå og innretning som gjør at studentene likevel vil kunne fortsette direkte fra mastergraden til et doktorgradsstudium, da innenfor norskdidaktikk. Eventuelt opptak til et slikt studium vil det være opp til den institusjon som gir slike doktorgradstilbud, å vurdere.

2. Perspektiv og målsetting

I dette studiet får studentene mulighet til å fordype seg i ulike sider av norskfaget i grunnskolen i et samfunn i endring. Studiet setter faget, med lesing og skriving, multimodalt tekstarbeid og muntlig språkbruk, inn i et kultur- og dannelsperspektiv. Faget blir sett som et identitetsfag, et kulturfag og et kommunikasjonsfag. Studentene får oversikt over sentrale teorier om lesing og skriving, om tekst og diskurs og om språk og sjanger, og det legges vekt på sammenhengene mellom lesing og skriving, og mellom skriftlighet og muntlighet i skole og samfunn. Det endelige siktemålet er at studentene skal tilegne seg perspektiver og redskaper som gjør dem enda bedre i stand til å hjelpe barn og unge i deres utvikling til å bli aktive deltakere i et flerkulturelt og flermedialt samfunn.

Problemstillingene i studiet knyttes til erfaringer og observasjoner fra grunnskolens ulike læringsarenaer. Et sentralt mål for studiet er at studenter skal kunne plassere aktuell forskning og utvikling i en samfunnsmessig, teoretisk og faghistorisk sammenheng, som grunnlag for kritisk refleksjon og utvikling av egen fagposisjon. Studentene skal også få mulighet til teoretisk og metodisk fordypning som gir grunnlag for egen forskning på et utvalgt område. Derfor gjennomfører de et selvstendig forskningsarbeid med norskdidaktisk relevans som presenteres i en mastergradsoppgave. Det er lagt inn veiledning der en arbeider aktivt med å hjelpe studentene til å utvikle seg som fagskrivere.

3. Mål for studiet

Studenten skal

- utvikle innsikt i og få erfaring med en vitenskapelig tilnærming til norskfaget og til norskdidaktikk
- skaffe seg et historisk perspektiv på norskfaget i skolen og utvikle innsikt i og drøfte grunnleggende trekk ved norskfagets dannels- og kulturmålsettinger
- skaffe seg oversikt over sentrale teorier om lesing og skriving, tekst og diskurs, språk og sjanger, identitet og danning
- tilegne seg teoretisk perspektiv på og forskningsbasert kunnskap om barns og unges utvikling av språk og tekst i ulike medier
- utvikle forskningsbasert forståelse for den flerspråklige og flerkulturelle situasjonen i Norge og konsekvenser for norskfaget i grunnskolen
- studere og vurdere ulike syn på hvordan en i skolen kan fremme lese- og skriveutvikling og forebygge lese- og skrivevansker
- få praktisk erfaring med og teoretisk perspektiv på estetiske prosesser i skolen
- få et reflektert forhold til lærerens rolle som modell, formidler og veileder i elevers språk- og tekstutvikling
- få praktisk erfaring med metoder i praksisnær forskning – observasjon, dokumentasjon og analyse
- kunne plassere aktuell norskdidaktisk forskning og utvikling i en teoretisk og faghistorisk sammenheng, som grunnlag for kritisk refleksjon og utvikling av egen fagposisjon
- få mulighet til teoretisk og metodisk fordypning som grunnlag for egen forskning og gjennomføre eget vitenskapelig forskningsarbeid med norskdidaktisk relevans
- lære å mestre en samtalekultur knyttet til digital kommunikasjon og bli myndiggjort i forhold til nye medier
- utvikle egen kompetanse som fagskriver

4. Opptakskrav

Hovedmålgruppen for masterstudiet i norskdidaktikk er allmennlærerstudenter som ønsker å fortsette direkte fra de tre første årene i utdanningen til en toårig masterutdanning. Studiene vil også være åpne for andre studenter med en integrert lærerutdanning med minst 3 års varighet, og som er slik at den oppfyller kravene til å kunne få bachelorvitnemål, for eksempel førskolelærerutdanning eller integrert faglærerutdanning. Innenfor bachelorgraden må studentene ha fordypning på minst 60 studiepoeng norsk. Studiet vil til vanlig ikke være for studenter med ei fagutdanning i norsk på bachelornivå og praktisk-pedagogisk utdanning.

Søkere med annen utdanning enn allmennlærer- førskolelærer- eller faglærerutdanning kan tas opp etter individuell vurdering forutsatt at fagsammensetningen i deres bachelorgrad har klar relevans for norskdidaktisk arbeid i grunnskolen. En forutsetning for opptak er at studentene uansett hvilken bachelorutdanning de har, har en fordypning i norsk på minst 60 studiepoeng.

For å bli tatt opp på studiet kan beregnet gjennomsnittskarakter i bachelorgraden ikke være dårligere enn C. Karakteren i hver av studieenheter i norsk på bachelornivå kan ikke være dårligere enn C. For studenter som har vitnemål med andre karakteruttrykk enn A-F vil karakterene bli vurdert opp mot karakterkravene som er beskrevet ovenfor.

Ved rangering av søkerne vil en bruke disse rangeringskriteriene:

1. Rangering av søkere etter karakterer på fordypningsenheten i norsk innenfor bachelorstudiet
2. Søkere som eventuelt står likt etter første rangering, rangeres etter gjennomsnittskarakteren i bachelorstudiet
3. Søkere som eventuelt står likt etter andre rangering, rangeres etter karakteren på grunnenheten i norsk innenfor bachelorstudiet
4. Hvis søkere står likt etter alle disse kriteriene, vil det bli foretatt loddtrekning mellom disse søkerne

Med *grunnenhet* i norsk menes den eller de studieenheter på til sammen 30 studiepoeng som er tatt først i bachelorstudiet. Med *fordypningsenhet* menes den eller de studieenheter på til sammen 30 studiepoeng som er tatt etter grunnenheten. For søkere som har mer enn 30 studiepoeng etter grunnenheten, telles de 30 studiepoeng som har best karakter.

5. Innhold

Første år i masterprogrammet: Norsk i endring

Det første året skal gi studenten innføring i vitenskapelig tenkemåte, perspektiv på norskfaget i grunnskolen og forskningsbasert kunnskap om barns og unges språk- og tekstutvikling. Dette året avsluttes med en mappe (se under vurdering). Undervisningen er organisert i blokker: Studentene møtes til flere dagers "masterseminar" med noen ukers mellomrom. Mellom de undervisningsintensive samlingene legges det opp til ulike former for egenaktivitet nært knyttet til praksisfeltet, og til arbeid i kollokviegrupper og nettklasserom (se videre under arbeidsformer).

Kurs 1 PERSPEKTIVER PÅ NORSKFAGET I GRUNNSKOLEN

MÅL

Studenten skal i dette kurset

- skaffe seg et historisk perspektiv på norskfaget i skolen
- utvikle innsikt i og drøfte grunnleggende trekk ved norskfagets dannelses- og kulturmålsettinger
- skaffe seg oversikt over sentrale teorier om lesing og skriving, tekst og diskurs, språk og sjanger, identitet og dannelse
- utvikle innsikt i og erfaring med en vitenskapelig tilnærming til norskfaget og til norskdidaktikk
- få praktisk erfaring med metoder i praksisnær forskning – observasjon, dokumentasjon og analyse
- kunne plassere aktuell norskdidaktisk forskning og utvikling i en teoretisk og faghistorisk sammenheng, som grunnlag for kritisk refleksjon og utvikling av egen fagposisjon
- få et reflektert forhold til lærerens rolle som modell, formidler og veileder i elevers språk- og tekstutvikling
- utvikle egen kompetanse som fagskriver

I dette innføringskurset settes norskfaget og det som foregår der, i et faghistorisk og samfunnshistorisk perspektiv. Fagets innhold og målsettinger diskuteres i forhold til samfunnets behov i ulike tider, og studentene får sette seg inn i og kritisk drøfte relevansen av ulike teoretiske innfallsvinkler på de ulike innholdskomponentene i norskfaget og på barns og unges språk- og tekstutvikling i et flerkulturelt og flermedialt samfunn. Parallelt og i dialog med dette setter studentene seg inn i aktuell praksisnær forskning med norskdidaktisk fokus og gjør egne observasjonsstudier av norskfaglige aktiviteter i grunnskolen. Andres forskningsarbeid og egne observasjoner blir utgangspunkt for drøfting både av forskningsmetoder og didaktiske problemstillinger.

Kurs 2 BARN OG UNGES MØTE MED SKOLEN OG SAMFUNNETS SPRÅKLIGE, KULTURELLE OG ESTETISKE PRAKSISER

MÅL

Studenten skal i dette kurset

- tilegne seg teoretisk perspektiv på og forskningsbasert kunnskap om barns og unges utvikling av språk og tekst i ulike medier
- studere og vurdere ulike syn på hvordan en i skolen kan fremme lese- og skriveutvikling og forebygge lese- og skrivevansker
- få forståelse av forholdet mellom barns og unges lese- og skriveutvikling og samfunnets sjangrer og språkbruk
- utvikle forskningsbasert forståelse for den flerspråklige og flerkulturelle situasjonen i Norge og konsekvenser for norskfaget i grunnskolen
- videreutvikle innsikt i lærerens rolle som modell, formidler og veileder i elevers språk- og tekstutvikling – lesing, skriving, multimodal og muntlig språkbruk
- få praktisk erfaring med og teoretisk perspektiv på estetiske prosesser i skolen
- lære å mestre en samtalekultur knyttet til digital kommunikasjon og bli myndiggjort i forhold til nye medier

Kurs 2 tar for seg aktuell teori og forskning om barns og unges språkutvikling i muntlige, skriftlige og multimodale sjangrer. Studentene ser på endringer som har skjedd i språk og tekstkultur gjennom noen hundreår fram til i dag, og spesielt endringer som skjer i dagens flerkulturelle og flermediale samfunn. Blant annet studeres talespråk i endring, de muntlige sjangrene i norskfaget og samtaler av mange slag.

Studentene får også gå nærmere inn på ulike teorier om tekst og diskurs, språk og sjanger i tilknytning til teorier om lesing og leseprosesser og skriving og skriveprosesser, og de ser på forholdet mellom tidlig leseopplæring og videre leseutvikling og mellom tidlig skriveopplæring og videre skriveutvikling. De studerer multimodale tekster og tekstproduksjon på skjerm, estetiske prosesser i norskfaget, tolking av litterære tekster

gjennom lærer- og elevdialoger, lesing av saktekster og sammenhengen mellom lesing og skriving. Dessuten får de sette seg inn i og vurdere ulike syn på hvordan en i skolen kan fremme lese- og skriveutvikling og forebygge lese- og skrivevansker, og de får et solid grunnlag for å ta i bruk tekstlingvistikk og andre faglige redskaper i arbeid med elevtekster. Kurset bygger på læring gjennom dialog og samhandling, blant annet gjennom å bygge opp faglig samtale, refleksjon og diskusjon på nett. Teori og forskning trekkes inn i didaktisk refleksjon over praksis, med fokus ikke minst på lærerens rolle i et norskfag i endring.

Andre år i masterprogrammet: Fordypning og forskning

Det andre året er organisert rundt studentens eget forskningsarbeid med skriving av mastergradsoppgaven. Kurs 3 og kurs 4 forbereder og støtter opp om arbeidet med dette forskningsprosjektet. Det er lagt inn mulighet for individuell fordypning ved et universitet eller en høyskole utenlands. (Se nærmere om organiseringen av studiet og om internasjonalisering og individuell fordypning nedenfor.)

Kurs 3 INNFØRING I FORSKNINGSTEORI OG METODE utvikling av problemstilling, forskningsdesign og datainnsamling

MÅL

Studenten skal i dette kurset

- utvikle innsikt i og få erfaring med en vitenskapelig tilnærming til norskfaget og til norskdidaktikk
- kunne plassere aktuell norskdidaktisk forskning og utvikling i en teoretisk og faghistorisk sammenheng, som grunnlag for kritisk refleksjon og utvikling av egen fagposisjon
- få mulighet til teoretisk og metodisk fordypning som grunnlag for egen forskning med norskdidaktisk relevans
- gjennomføre eget vitenskapelig forskningsarbeid med norskdidaktisk relevans

Kurs 3 er organisert som et seminar der vitenskapsteori og ulike teorier og metoder i norskdidaktisk forskning blir gjennomgått og drøftet. Studentene skal i mastergradsstudiet få mulighet til teoretisk og metodisk fordypning som grunnlag for egen forskning på et utvalgt område. Derfor gjennomfører de et selvstendig forskningsarbeid med norskdidaktisk relevans. I kurs 3 får studentene hjelp til å utvikle problemstillinger, teori og forskningsdesign i egne prosjekt og til å komme i gang med datainnsamling (se videre om mastergradsoppgaven nedenfor). Diskusjonene på seminaret om teori og metode koples både til studentenes egne prosjekt og til aktuell forskningslitteratur.

Kurs 4 INDIVIDUELL FORDYPNING

MÅL

Studenten skal i dette kurset

- få mulighet til teoretisk og metodisk fordypning som grunnlag for egen forskning

Kurs 4 er lagt opp som et individuelt studium av faglitteratur med relevans for mastergradsoppgaven, i dialog med veileder og medstudenter.

MASTERGRADSOPPGAVE

MÅL

Studenten skal

- gjennomføre eget vitenskapelig forskningsarbeid med norskdidaktisk relevans
- utvikle egen kompetanse som fagskriver

Grunnlaget for masteroppgaven legges første studieår, og arbeidet med den vil kunne påbegynnes allerede da. Studentene skal, i samråd med faglærerne, velge et passende tema for oppgaven. Dette forskningsprosjektet presenteres i en skriftlig mastergradsoppgave, som fullføres i det siste halvåret av studiet. Arbeidet med mastergradsoppgaven følges opp i et forskningsseminar og med veiledning som skal hjelpe studentene til å utvikle seg som forskere og fagskrivere.

Tema for mastergradsoppgaver kan spenne over et vidt felt av norskdidaktiske emner, eksempelvis fra den første lese- og skriveopplæringen eller utviklingen av muntlige sjangrer i småskolen til sjangerskriving eller litteraturhistorie i ungdomsskolen. Metodisk kan undersøkelsene variere fra studier på ulike læringsarenaer og kasusstudier til tekstanalyser (for eksempel lærebokanalyser), fra utprøving og drøfting av teori til mer aksjonsrettet forskning. Oppgaven skal vise at studenten har satt seg inn i og kan forholde seg selvstendig til tidligere forskning og relevant teori.

6. Arbeidsformer

Undervisnings- og arbeidsformene i studiet er varierte, fra forelesninger til individuelle oppgaver, og skal være med på å gi studenten viktig erfaring med og innsikt i egne og andres læringsprosesser. Derfor legges det også spesiell vekt på studentaktive arbeidsformer og på faglig refleksjon og utvikling av kunnskap gjennom dialog og samhandling. Det skjer skriftlig gjennom utstrakt bruk av skriftlige sjangrer som fagessays, observasjonsrapporter, faglig refleksjonsskriving og analyser av elevtekster og undervisningsforløp. Det skjer muntlig i gruppearbeid av mange slag og ved muntlige innlegg og diskusjoner på seminarene (kurs 1, 2 og 3): Det skjer multimodalt ved å kombinere ulike uttrykksmåter, og det skjer på nettet der studentene bygger opp nettverk for faglig samtale, refleksjon og diskusjon. En viktig arbeidsform det første studieåret er seminarer der studentene legger fram observasjoner fra undervisningssituasjoner og refleksjoner knyttet til praksis og faglitteratur, der de får ansvar for å presentere stoff fra bøker eller artikler som utgangspunkt for drøftinger på seminar, og der ulike ideer til egne undersøkelser (mastergradsoppgaven) diskuteres. Så vel arbeidet med mappa etter første år som mastergradsoppgaven etter andre år følges opp med veiledning og med diskusjoner mellom studentene innbyrdes og mellom student og lærer.

7. Organisering

Når studiet gjennomføres som heltidsstudium, går det innledende kurset (kurs 1: *Perspektiver på norskfaget i grunnskolen*) over ett halvår. Kurs 2 om barns og unges møte med skolens og samfunnets språklige, kulturelle og estetiske praksiser fyller andre semester.

Det andre studieåret starter med en kort intensiv økt (starten på kurs 3) for å få i gang prosessen fram mot eget forskningsprosjekt. Deretter går seminaret om forskningsteori og metode (kurs 3) parallelt med det individuelle fordypningsstudiet (kurs 4) i høsthalvåret. Det siste halvåret er viet fullføringen av mastergradsoppgaven, fulgt opp med individuell veiledning og et løpende forskningsseminar.

Organiseringen av studiet kan illustreres slik:

	Første semester	Andre semester
2. år 60 stp	Kurs 4 Individuell fordypning	Mastergradsoppgave
	Kurs 3 Innføring i forskningsteori og metode	
1. år 60 stp	Kurs 1 Perspektiver på norskfaget i grunnskolen	Kurs 2 Barns og unges møte med skolens og samfunnets språklige, kulturelle og estetiske praksiser

Når studiet legges opp med lengre progresjon enn gjennomføring av begge de to første kursene på ett studieår, gjennomføres kurs 1 og 2 som to selvstendige studieenheter. Vurderingsordningen blir i tilfelle annerledes enn når begge kursene gjennomføres på ett år (se nærmere beskrivelse under punkt 9).

8. Internasjonalisering og individuell fordypning

Det legges opp til at studenter kan legge deler av selve masteroppgaven eller det individuelle fordypningsemnet til en studieinstitusjon i utlandet. Planen for utenlandsstudiet må avklares med veileder. Det forutsettes nær kontakt med veileder i løpet av utenlandsoppholdet og ved hjemkomst, med tanke på utviklingen av mastergradsprosjektet.

I tillegg kan inntil 30 studiepoeng av mastergradsstudiets første år gjennomføres ved et universitet eller en høyskole et annet sted i Norge eller utenlands. Individuelle planer for slike studier må godkjennes av ledelsen for mastergradsstudiet. Begrensningen på 30 studiepoeng gjelder ikke når HiST inngår avtaler med andre høyskoler om å tilby deler av masterstudiet ved deres høyskole.

9. Vurdering

Vurderingen trekkes inn som en integrert del av studiet. For første studieår består den formelle vurderingen av *en presentasjonsmappe* hvor studenten skal dokumentere faglig utvikling og reflektere over sentrale norskdidaktiske emner, og *en muntlig eksamen* knyttet både til mappa og fagstoffet det er arbeidet med. I mappa skal tekster på begge målformer være representert. Studentene må gjennom studiet dokumentere at de behersker både bokmål og nynorsk.

For andre studieår består vurderingen av *et større selvstendig forskningsarbeid*, presentert i en skriftlig mastergradsoppgave, og en *forelesning over oppgitt emne* ved fullført studium. På hver enhet på studiet gis det karakterer etter en gradert skala (A-F), der A er beste, og E er dårligste ståkarakter.

Den formelle vurderingen knyttet til første studieår, Norsk i endring, 60 studiepoeng, består av to deler:

- Presentasjonsmappe
- Individuell, muntlig eksamen

Presentasjonsmappa første år skal inneholde tre til fire bidrag i ulike sjangrer med studentens faglige refleksjoner, og dokumentere studentens arbeid med sentrale problemstillinger og oppgaver i studiet.

De to delene vurderes hver for seg, men karakterene slås sammen til en felles karakter, der karakteren på presentasjonsmappa teller 75 % og muntlig eksamen 25 %.

Den formelle vurderingen etter andre studieår består av:

- Mastergradsoppgave
- Forelesning over oppgitt emne knyttet til selvvalgt pensum

Det gis separate karakterer på de to elementene. Masteroppgaven, inkluder kurset *Forskningsmetoder i norskdidaktikk*, har et omfang på 45 studiepoeng og det selvvalgte pensum 15 studiepoeng.

Kurs 1 og 2 som separate studieenheter

For studenter som tar kurs 1 og 2 som separate studieenheter, er det en egen vurderingsordning på disse to enhetene. På begge enhetene skal det leveres presentasjonsmappe. I mappene skal tekster på begge målformer være representert. Studentene må gjennom studiet dokumentere at de behersker både bokmål og nynorsk.

På kurs 1: *Perspektiver på norskfaget i grunnskolen* (30 studiepoeng), består vurderingsordningen av:

- Presentasjonsmappe
- Individuell refleksjonstekst, skrevet under eksamensvilkår

Presentasjonsmappa skal inneholde to til tre bidrag i ulike sjangrer med studentens faglige refleksjoner, og dokumentere studentens arbeid med sentrale problemstillinger og oppgaver i studiet.

De to delene vurderes hver for seg, men karakterene slås sammen til en felles karakter, der karakteren på presentasjonsmappa teller 75% og refleksjonsteksten 25%.

På kurs 2: *Barns og unges møte med skolens og samfunnets språklige, kulturelle og estetiske praksiser* (30 studiepoeng), består vurderingsordningen av:

- Presentasjonsmappe
- Individuell, muntlig eksamen

De to delene vurderes hver for seg, men karakterene slås sammen til en felles karakter, der karakteren på presentasjonsmappa teller 75 % og muntlig eksamen 25 %.

Også denne presentasjonsmappa skal inneholde to til tre bidrag i ulike sjangrer med studentens faglige refleksjoner, og dokumentere studentens arbeid med sentrale problemstillinger og oppgaver i studiet. Bidragene i mappa kan ikke være identisk med bidrag i mappa etter kurs 1, men de kan være en videreutvikling av bidrag fra den første mappa.

Når begge kursene er fullført, blir karakterene slått sammen til en karakter. Ved sammenslåingen teller begge karakterene likt, men slik at karakteren på kurs 2 er utslagsgivende ved eventuell avrunding.

10. Sentrale kunnskapskilder

Pensumlistene produseres av biblioteket og finnes på følgende adresse <http://www.alt.hist.no/biblioteket/> på avdelingens hjemmesider. Pensumlistene redigeres av biblioteket. Spørsmål rettes til faglig ansvarlig.